

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/55/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5712201945
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 07. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erik Varga
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5712201945.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Erika Vargu a členov senátu - sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Róberta Urbana, v právnej veci žalobcov: 1/ A. F., rod. S., nar. XX. X. XXXX, bytom Y., M.R. U. XXXX/XX, 2/ A. J., rod. F., nar. XXXX, bytom Y., A. XX/X, 3/ V. V., rod. F., nar. XX. X. XXXX, bytom Y., N. XXXXX/XX, 4/ C. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom Y., E. X/ X, 5/ M. A., rod. T., nar. XX. X. XXXX, bytom M. XXX/XX, 6/ U. U., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom L. XX, 7/ X. V., rod. V., nar. X. XX. XXXX, bytom A., A. Q. XXXX/X, 8/ R. V., nar. XX. X. XXXX, bytom H. XXX, 9/ R. Q., nar. XXXX, bytom N. Y., Ul. 1. Y. XXXX/XXX, XX/ Ing. Y. L., rod. C., nar. XX. X. XXXX, bytom W. F., Sv. S. XXX, Česká republika, 11/ Ing. R. C., nar. X. X. XXXX, bytom C. T. C., U. XXX, Česká republika, 12/ L. Q., rod. N., nar. XX. X. XXXX, bytom Y., A L. XX/XX, 13/ M. F., nar. X. X. XXXX, bytom U., M.R. U. XXXX/XX, všetci právne zastúpení JUDr. Jánom Repáňom, advokátom so sídlom Y., M. R. U. XX proti žalovaným: 1/ U. U., rod. J., nar. XX. X. XXXX, bytom M. XXX, 2/ R. T., rod. J., nar. XX. X. XXXX, bytom M. XXXX, obidve právne zastúpené JUDr. Vladimírom Zvarom, advokátom so sídlom U. V., L. X/A, o zaplatenie 20.957,70 eur s príslušenstvom, na základe odvolania žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Martin č. k. 5C/35/2012-473 zo dňa 2.12.2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol žalobu, ktorou si žalobcovia (ako právni nástupníci po pôvodných dedičkách) uplatnili nárok vyplývajúci zo záverov dedičského konania (D 335/77) po nebohej X. U., rod. R., zomrelej dňa XX.X.XXXX, kde si zákonné dedičstvo po menovanej poručiiteľke vysporiadali jej deti X. J., Y. F., K. N., U. T., X. V. tak (okrem iného), že poľnohospodársku a lesnú pôdu v bezplatnom užívaní socialistickej organizácie nachádzajúcu sa v kat. území F. nadobudla X. J. s tým, že pre prípad vypustenia tejto pôdy z bezplatného užívania alebo iného speňaženia je povinná z utrženej hodnoty vyplatiť po 1/5 ostatným spoludedičkám.

2.Súd prvej inštancie s poukazom na závery rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 3Cdo/222/2010 zo dňa 14.3.2011 konštatoval, že k nadobudnutiu dedičstva nedochádza len na základe smrti, ale právna úprava vychádza z princípu ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva, t.j., že dedičstvo po poručiiteľovi musí byť súdom prejednané a rozhodnuté.

3.Nadväzne v okolnostiach súdnej veci dospel k záveru, že pokiaľ si žalobcovia chcú uplatniť (predmetnú) pohľadávku voči žalovaným, tak táto pohľadávka mala byť najskôr vyporiadaná v dedičskom konaní po jednotlivých dedičoch poručiiteľky, t.j. po X. J., Y. F., K. N., U. T., X. V.. Dedičky po menovaných v čase podania návrhu totiž už nežili a nárok si uplatnili právni nástupcovia - dedičia bez toho, aby pohľadávka bola predmetom dedičstva po poručiiteľoch a bola prejednaná v dedičskom konaní. Naopak, žalované si zdedené vlastníctvo k poľnohospodárskej pôde, ktorá bola v užívaní socialistickej organizácie a ktoré nadobudla ich matka po svojej matke v čase pred prevodom na základe kúpno-predajnej zmluvy so spoločnosťou Meribo s.r.o., prejednali v dodatočnom dedičskom konaní. Podľa

okresného súdu mali aj žalobcovia postupovať rovnakým spôsobom a pohľadávku si najskôr vyporiadať v dedičskom konaní po ich predchodcoch tak, aby bolo zrejmé, akým spôsobom došlo medzi jednotlivými dedičmi k vyporiadaniu. V situácií, keď žalobcovia takýmto spôsobom nepostupovali, si v konaní uplatňovali nárok, ktorého oprávnenosť nevedeli preukázať. Z tohto dôvodu súd ich návrh zamietol.

3. Rozhodnutie o trovách konania si okresný súd vyhradil podľa § 151 ods. 3 O.s.p. na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

4. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalobcovia a domáhali sa zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Vytýkali mu arbitrárnosť rozhodovania, keď bez logických súvislostí a bližšieho právneho zdôvodnenia rozhodol o zamietnutí návrhu pre údajne nespĺnenie si povinnosti uplatniť pohľadávku voči žalovaným v dedičskom konaní po ich právnych predchodcoch. Odmietol teda prijať ich argumentáciu, že ich nárok vyplýva z rozhodnutia D 335/77, v ktorom sú stanovené základy uplatneného nároku a tieto zodpovedajú logickým a právnym záverom účastníkov dedičského konania (z ktorých ani jeden nebol ochotný svoj podiel bezodplatne prenechať dedičke X. J.).

5. S predstretým záverom súdu prvej inštancie nie je možné podľa odvolateľov súhlasiť, nakoľko prejednať v dedičskom konaní sa môže iba majetok, ktorý v čase smrti existoval, t.j. ktorý porúčiteľ mal. Je pritom nesporné, že dedičia po neb. X. U. sa dohodli na prejednaní tohto majetku a tento prešiel na X. J. v znení dohody s podmienkami, ktoré evidentne v čase jej smrti existovali a všetci rešpektovali. Majetok - nehnuteľnosti teda vždy boli prejednané, nikdy nedošlo k tomu, že by sa objavil nový majetok a ani k tomu, že by pohľadávka v čase smrti existovala. Súd žiadnym spôsobom nepodložil takto prijatý záver ustanoveniami príslušného zákona a preto je rozhodnutie nepreskúmateľné, majúce dôsledky odňatia možnosti konať pred súdom.

Zároveň odvolatelia poukázali na časové súvislosti rozhodnutí, a to že X. U. zomrela v roku XXXX, X. J. zomr. XX.X.XXXX, pričom dodatočným dedičským konaním - osvedčením o dedičstve 17D 620/2006 sa stali dedičkami okrem iných aj žalovaná 1/ a žalovaná 2/, pričom nehnuteľnosti boli odpredané dňa 26.5.2010. Ak je teda možné prejednať iba majetok, ktorý porúčiteľ v čase smrti mal, tak je nesporné, že pohľadávka vznikla až v roku 2010, preto prihlásenie tejto pohľadávky do dedičstva nie je možné, nakoľko právna povinnosť prechádzala na právnych nástupcov a podaný návrh je uplatnený voči nim.

6. V písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaní uviedli, že sa stotožňujú s právnym stanoviskom, o ktoré súd oprel svoje rozhodnutie. Zdôraznili, že zotrvávajú na všetkých svojich doterajších vyjadreniach a spochybnili závery skoršieho (zrušujúceho) rozhodnutia odvolacieho súdu. Predovšetkým argumentovali, že oprávnené subjekty z dedičského rozhodnutia D 335/77 nežijú, pričom výrok rozhodnutia vytvára právo im, nakoľko oni boli aktívne legitimované aj na prípadné spory a nespomína sa eventuálny právny nástupca oprávnených dedičiek. Nadväzne platí, že aj pohľadávka je majetkom a patrí do dedičského konania.

7. Žalovní zdôraznili, že zákaz drobenia pôdy (ktorý platí aj v súčasnosti) bol v čase rozhodovania v predmetnom dedičskom konaní dôvodom, prečo sa poľnohospodárske pozemky odovzdávali do vlastníctva spravidla len jednému z dedičov. „Zákaz drobenia pôdy teda nezakladá krivdu tomu ktorému z dedičov, a tak tomu bolo aj v minulosti“. Aj keby teoreticky pripustili správnosť skutkových a právnych záverov vyplývajúcich z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 8Cdo/96/2000, nemožno následne postupovať inak než zákonným spôsobom, t.j. prejednaním dedičstva. Navyše sa nemožno odchyľovať od zákonných ustanovení s argumentáciou, že si to vyžaduje nutnosť nápravy chýb z minulosti. Tie má v kompetencii odstraňovať zákonodarný zbor. Ak sa však nejedná o majetok, potom samotný text rozhodnutia nie je výrokom konštitutívnym, ktorý by zakladal nejaké práva do budúcnosti a nemožno viazať na splnenie podmienky, ktorá by mala nastať v budúcnosti. Podmieňovať výplatu z dedičstva v budúcnosti od neistých skutočností je rozhodnutím, ktoré nemôže zakladať práva a povinnosti do budúcnosti.

8. Hoci uznávajú právo na spravodlivé riešenie, nemožno ho „rôznymi výkladmi“ priznať na základe toho „že zákonnú úpravu v neskoršom období budeme považovať za neľudskú“. Zákonodarcu v tejto spojitosti prejavil vôľu dať zadosťučinenie dedičom, ktorí boli ukrátení na svojich právach v dôsledku toho, že poľnohospodárska pôda sa prikazuje len jednému z dedičov. Právne riešenie by teda bolo možné len tým spôsobom, že by právní nástupcovia, t.j. žalobcovia takto uskutočnené preozdelenie

poľnohospodárskeho majetku uplatnili zákonom predpísaným spôsobom. Ak by sa prijala argumentácia, že pohľadávky žalobcov vznikli až v roku 2010, potom je právo žalobcov ešte viac spochybnené, pretože základným vykonateľným rozhodnutím má byť rozhodnutie D 335/1977. V čase vydania predmetného rozhodnutia predaja pôdy zákony v podstate neumožňovali a z rozhodnutia štátneho notára nie je jasné, akým spôsobom malo dôjsť k „obdŕžaniu - utŕženiu“ hodnoty z iného speňaženia, ak teda nebol možný prevod. Úprava § 13 zákona č. 293/1992 Zb. umožňovala ukrátenie na dedičských podieloch usporiadať tak, že sa uzavrela dohoda medzi oprávnenou a povinnou osobou, alebo toto vyrovnanie priznal súd. Keďže si žalobcovia v stanovenej lehote tieto práva neuplatnili, možno mať za to, že v zmysle tohto zákona im akýkoľvek nárok zanikol.

9.Ďalej žalovaní pripomenuli svoje stanovisko, že dedičia môžu vyporiadať svoje dedičstvo na základe hodnôt vecí v čase vyporiadania. Z tohto pohľadu považujú rozhodnutie notára za nulité, nakoľko je nevykonateľné. V danej spojitosti dodali, že pokiaľ by sa v budúcnosti chceli zbaviť povinností vyplývajúcich z vlastníctva predmetných pozemkov, nemajú na to nárok, avšak vždy budú musieť čistiť zisk z týchto nehnuteľností uhrádzať budúcim právny nástupcom, ktorí nie sú zaťažení daňami a inými poplatkami a inými povinnosťami vrátane udržiavania pozemkov.

10.Napokon poukázali na skutočnosť, že v konaní nevystupujú všetci účastníci na strane žalobcov, teda do úvahy prichádzajú dedičia práva založeného už v citovanom dedičskom rozhodnutí. Uzavreli, že žalobcovia sa odmietajú zúčastňovať sa na refundácii nákladov, ktoré boli vynaložené v súvislosti s vlastníctvom predmetných nehnuteľností.

11.Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie podala strana sporu (§ 359 CSP) v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), preskúmal vec v rozsahu danom v ustanovení § 379 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) rozsudok okresného súdu zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP a vec mu vrátil (§ 391 ods. 1 CSP) na ďalšie konanie.

12.Zásadná odvolacia námietka žalobcov je opodstatnená. Vo vzťahu k určujúcej otázke (na ktorej súd prvej inštancie založil svoje zamietavé rozhodnutie) totiž z právnej vety rozsudku Najvyššieho súdu SR č. 5Cdo/96/2000 zo dňa 26.11.2003 jednoznačne vyplýva, že rozhodnutie o vysporiadaní dedičstva, podľa ktorého sa preberateľom dedičstva - poľnohospodárskych pozemkov - stáva jeden z dedičov s tým, že v prípade scudzenia pozemkov za náhradu, sa táto rozdelí v rovnakom pomere medzi všetkých dedičov, možno považovať za obdobu zmluvy, ktorá zaväzuje nielen jej účastníkov, ale aj ich právnych nástupcov a umožňuje im domáhať sa práv, resp. nárokov ňou založených, ak sa stanú splatnými. Právnymi nástupcami sa pritom (bez ďalšieho) nerozumejú len bezprostrední/priami právní nástupcovia (deti), ale nepochybne aj právní nástupcovia v ďalších stupňoch. V kontexte odôvodnenia uvedeného rozsudku NS SR tiež platí, že v dotknutom dedičskom rozhodnutí je povinnosť určená takým spôsobom, ktorý umožňuje vyčíslenie povinnosti bez akýchkoľvek pochybností (to napokon dokumentuje petít žaloby).

11.Predmetné rozhodnutie NS SR ako svoj základ vymedzuje dôveru občanov v právo priznané právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu ako jednu zo základných istôt a znakov právneho štátu. Ustupujúci dedičia teda akceptovali (v dôsledku vtedy platnej právnej úpravy) dohodnuté vyporiadanie dedičstva (pri ktorom sa dedičom stal iba jeden z nich) ako alternatívu k „štandardnému“ vyporiadaniu dedičstva, spoliehajúc sa na právoplatné rozhodnutie orgánu štátu o spravodlivom vyporiadaní dedičstva v prípade scudzenia jeho predmetu. V súlade s týmto postulátom je potrebné hodnotiť aj skutkové a právne okolnosti posudzovanej veci. Všeobecná argumentácia (bez akéhokoľvek zohľadnenia rozoberaného špecifika obdobných vecí ako to vymedzil NS SR) okresného súdu o princípe ingerencie štátu pri nadobúdaní dedičstva, preto nič nemení na vyššie ustálenom závere Najvyššieho súdu SR o existencii nároku právnych nástupcov dedičov z takéhoto dedičského rozhodnutia. Naopak, súdom prvej inštancie prezentovaný výklad vykazuje znaky neprípustného formalizmu v príkrom rozpore s určujúcou požiadavkou spravodlivého usporiadania vo vzťahu k ustupujúcim dedičom. Vo svojich dôsledkoch totiž prijatý záver znamená konštatovanie zániku nároku len z toho dôvodu, že súdu nie je zrejмый pomer, v akom by jednotliví dedičia mali disponovať predmetnou pohľadávkou. I v prípade skutočnej spornosti tejto okolnosti je však výlučne vecou/otázkou vnútorného vzťahu/vyporiadania medzi dedičmi, ako si vzájomne nárok vysporiadajú. V žiadnom prípade však táto okolnosť nepredstavuje/neznamená zánik pohľadávky, ktorá má svoj základ v dotknutom dedičskom rozhodnutí.

12. Opísaný výklad NS SR nie je „ojedinelým“ ani „nejakým“ výkladom, ako to tendenčne podsúvajú žalovaní. Obdobne účelová a bezpredmetná je aj ich argumentácia o zmeškaní uplatnenia nárokov v zmysle zákona č. 293/1992 Zb. V súdnej veci sa totiž nejedná o dorovnanie podielov, žalobcom nebol dedičský podiel znížený, žalobcom ich nárok na podiel vyplýva z predmetného dedičského rozhodnutia, ktoré žalovaní v snahe vyhnúť sa spravodlivému riešeniu veci (hoci ho údajne „uznávajú“) využívajú všetky prostriedky spochybujú.

13. Nekritickým prevzatím argumentácie žalovaných a odmietnutím vecne prejednať uplatnený nárok súd prvej inštancie porušil právo žalobcov na spravodlivý proces. Vzhľadom na množstvo ďalších námietok tento nedostatok nie je možné odstraňovať pred odvolacím súdom.

Okresný súd preto opätovne posúdi uplatnený nárok v zmysle vyššie uvedených úvah, pričom sa podrobne a preskúmateľne vyporiada so všetkými v konaní vznesenými vecnými argumentáciami, predovšetkým s námietkou žalovaných o započítaní vynaložených nákladov, s námietkou, či na strane žalobcov vystupujú (resp. či vôbec musia) v konaní ako účastníci všetci do úvahy prichádzajúci dedičia a ďalšími.

14. Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním senátu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolanie možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k niektorej z uvedených väd. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť zastúpenia advokátom neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa

predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.